

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สมาคมผู้ผลิตอาหารทารกและเด็กเล็ก หรือ Pediatric Nutrition Manufacturer Association (สมาคมฯ) มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐและผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการ ในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องสู่สาธารณชน เกี่ยวกับโภชนาการที่ดี ปลอดภัย และเหมาะสมสำหรับทารกและเด็กเล็ก นอกจากนี้ สมาคมฯ มีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะมุ่งมั่นทำงานร่วมกับภาครัฐในการกำหนดกรอบนโยบาย และแนวทางปฏิบัติในการทำการส่งเสริมการตลาดที่เกี่ยวข้องกับด้านโภชนาการสำหรับทารกและเด็กเล็กของสมาชิกสมาคมฯ เพื่อให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตอาหารทารกและเด็กเล็กสามารถนำมาปฏิบัติได้เป็นมาตรฐานในทางเดียวกัน

เจตนารมณ์และจุดยืนของสมาคมผู้ผลิตอาหารทารกและเด็กเล็ก

- นมแม่เป็นอาหารที่ดีที่สุดสำหรับทารก และไม่มีอาหารใดมาทดแทนได้อย่างสมบูรณ์แบบ นมดัดแปลงสำหรับทารกควรถูกนำมาใช้อย่างถูกต้องตามข้อบ่งใช้ในกรณีที่ทารกไม่สามารถได้รับนมแม่เท่านั้น
- สมาคมฯ สนับสนุนนโยบายของกรมอนามัยที่จะส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ตลอดจนเป้าหมายที่จะเพิ่มอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือนในประเทศไทยให้สูงขึ้น ทั้งนี้ นมแม่ถือเป็นอาหารที่ดีที่สุดสำหรับทารกตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 เดือน หลังจากนั้นแม่ควรให้นมควบคู่กับอาหารอื่นที่เหมาะสมสอดคล้องกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการตามวัย
- สมาคมฯ สนับสนุนนโยบายขององค์การอนามัยโลกในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กล่าวคือ มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวโดยไม่ป้อนอาหารอื่นเลยแม้แต่น้ำ ตั้งแต่แรกคลอดจนกระทั่งลูกอายุครบ 6 เดือน และสมาคมฯ พร้อมที่จะทำงานร่วมกับภาครัฐและภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือนแรกเป็นไปตามนโยบายขององค์การอนามัยโลก และเป้าหมายของกรมอนามัยที่กำหนดไว้

ข้อเสนอของสมาคมผู้ผลิตอาหารทารกและเด็กเล็ก

- สมาคมฯ มีความเห็นว่า ควรจำกัดขอบเขตของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการตลาดอาหารสำหรับทารกและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องไว้สำหรับทารกตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 12 เดือนโดยไม่รวมถึงอาหารเสริมตามวัยที่ไม่ต้องใช้ขวดนม เพื่อให้สอดคล้องกับคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก กรมอนามัย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยให้ทารกที่มีอายุ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 เดือนได้รับมีโอกาสสูงสุดในการได้รับนมแม่เพียงอย่างเดียวและมีโอกาสได้รับนมแม่ร่วมกับอาหารอื่นๆต่อไปอีกอย่างน้อยจนถึงอายุหนึ่งปีแรก
- สมาคมฯ มุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจด้วยหลักธรรมาภิบาลและยึดมั่นในการประกอบธุรกิจให้เป็นไปตามข้อกำหนดขององค์การอนามัยโลก โดยได้จัดทำระบบการกำกับดูแลตนเอง เกี่ยวกับการทำกิจกรรมส่งเสริมการตลาด ของบริษัทสมาชิกสมาคมฯด้วยความสมัครใจ (self-regulation) เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การทำกิจกรรมส่งเสริม

การตลาดรวมถึงการให้ความรู้แก่แพทย์ บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและสอดคล้องกับข้อกำหนดตามมาตรฐานสากลและนโยบายขององค์การอนามัยโลก

ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และให้คำแนะนำแก่บุคลากรทางการแพทย์ และผู้ประกอบการ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สำหรับเด็กที่มีอายุมากกว่า 12 เดือนไปแล้วและรวมถึงอาหารเสริมตามวัยสำหรับทารกและเด็กเล็กอายุตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป สมาคมฯ มีความเห็นว่าภาครัฐและภาคีเครือข่ายต่างๆ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จำหน่าย ได้มีโอกาสเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์แก่บุคคลทั่วไปได้

3. สมาคมฯ เชื่อว่า ภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดโภชนาการที่ดีสำหรับทารกและเด็กเล็ก ดังนั้น สมาคมฯ มุ่งมั่นเป็นอย่างยิ่งที่จะทำงานร่วมกับภาครัฐและภาคประชาสังคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือน และโครงการอื่นๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดโภชนาการที่ดีสำหรับเด็กไทย โดยพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐดังนี้
 - 3.1 จัดทำโครงการและกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนการเลี้ยงทารกด้วยนมแม่แต่เพียงอย่างเดียวในช่วง 6 เดือนแรก และการให้อาหารอื่นที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่เพียงพอและปลอดภัยร่วมกับกาให้นมแม่หลังจากอายุ 6 เดือนเป็นต้นไป
 - 3.2 ร่วมกับภาครัฐในการร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการตลาดอาหารสำหรับทารกและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ โดยมีขอบเขตสำหรับทารกตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 12 เดือน
 - 3.3 ร่วมมือกับภาครัฐและให้ความรู้แก่แพทย์ บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข เกี่ยวกับการใช้นมผงสำหรับทารกอย่างถูกต้องและเหมาะสมเมื่อจำเป็น บนรากฐานของข้อมูลที่เพียงพอ และร่วมมือกับภาครัฐสร้างความมั่นใจในการให้ข้อมูลที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงเกี่ยวกับการให้อาหารทดแทนนมแม่กับทารกและเด็กเล็กแก่ครอบครัวและผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องของโภชนาการสำหรับทารกและเด็กเล็ก

สมาคมผู้ผลิตอาหารทารกและเด็กเล็ก หรือ Pediatric Nutrition Manufacturer Association (สมาคมฯ) เป็นตัวแทนของภาคอุตสาหกรรมอาหารทารกในประเทศไทย ประกอบด้วยผู้ผลิตอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก ซึ่งเป็นบริษัทข้ามชาติและบริษัทในประเทศ ที่มีวิวัฒนาการก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และการผลิตอาหารสำหรับทารก และเด็กเล็กที่ปลอดภัย คุณภาพสูง และถูกต้องตามหลักโภชนาการ สมาชิกของสมาคมฯ เหล่านี้เป็นบริษัทที่มีมาตรฐานและจริยธรรมในการดำเนินการทางธุรกิจสูง และพร้อมปฏิบัติตามกฎและระเบียบต่างๆ ที่เป็นไปตามข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ซึ่งภาครัฐได้กำหนดไว้

สมาชิกของสมาคมฯ ประกอบด้วย 7 บริษัท ได้แก่

1. บริษัท แอ็บบอต ลาบอแรตอรีส์ จำกัด (Abbott Laboratories Limited)
2. บริษัท ดูเม็กซ์ จำกัด (Dumex Limited)
3. บริษัท มีดี จอห์นสัน นิวทริชัน (ประเทศไทย) จำกัด (Mead Johnson Nutrition (Thailand) Ltd.)
4. บริษัท เนสต์เล่ (ไทย) จำกัด (Nestle' (Thai) Ltd.)
5. บริษัท เนสต์เล่ (ไทย) จำกัด แผนกธุรกิจไวเอท นิวทริชัน (Nestle (Thai) Ltd., Wyeth Nutrition Business Division)
6. บริษัท แปซิฟิค เฮลท์แคร์ (ไทยแลนด์) จำกัด (Pacific Healthcare (Thailand) Co., Ltd.)
7. บริษัท สโนว์แบรนด์สยาม จำกัด (Snow Brand Siam Ltd.)

วัตถุประสงค์ของสมาคมฯ

1. เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ด้านโภชนาการบนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ พร้อมพัฒนา สนับสนุนนโยบาย และหลักปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยทางด้านโภชนาการที่ดีสำหรับทารกและเด็กเล็ก
2. เพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และกฎระเบียบทางการตลาด ที่เกี่ยวข้องกับหลักปฏิบัติทางด้านโภชนาการสำหรับทารกและเด็กเล็ก
3. เพื่อส่งเสริมให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพที่ดี และปลอดภัย โดยเป็นที่ยอมรับต่อหน่วยงานภาครัฐ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านโภชนาการที่เกี่ยวข้องกับทารกและเด็กเล็ก รวมถึงสร้างความมั่นใจ และความน่าเชื่อถือในกลุ่มสมาชิกอุตสาหกรรม
4. เพื่อร่วมสนับสนุนการควบคุมกิจกรรมทางโภชนาการสำหรับทารกและเด็กเล็ก กับทางภาครัฐ และส่วนที่เกี่ยวข้องในบุคลากรทางการแพทย์ องค์กรการค้าระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน หรือสาธารณชนทั่วไป ไม่ให้ขัดแย้งต่อกฎการค้า นโยบายขององค์การอนามัยโลก และมาตรฐานอาหารสากลอื่นๆ
5. เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านโภชนาการ ในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องสู่สาธารณชน เกี่ยวกับโภชนาการที่ดี และปลอดภัย อย่างเหมาะสมสำหรับทารกและเด็กเล็ก
6. เพื่อมีส่วนร่วมในการร่างหลักเกณฑ์ว่าด้วยการตลาดสินค้าอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก ก่อนนำมาบังคับใช้ โดยให้ความสำคัญต่อการควบคุมกำกับตรวจสอบกันเองของหมู่สมาชิก

เจตนารมณ์ของสมาคมฯ

จากความเป็นมาข้างต้น สมาคมฯ จึงพร้อมสนับสนุนการจัดให้มีการทำกฎระเบียบที่ชัดเจนในการทำกิจกรรมการตลาดของอาหารทารกและเด็กเล็ก โดยในการนี้ สมาคมฯ มีเจตนารมณ์ดังนี้

สมาคมฯ สนับสนุนนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวสำหรับทารกตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 เดือน และการให้นมแม่ควบคู่กับอาหารเหมาะสมตามวัยจนอายุครบ 1 ปี เป็นอย่างน้อย

สมาคมฯ สนับสนุนจุดประสงค์และนโยบายขององค์การอนามัยโลก ที่ส่งเสริมให้มีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวเป็นเวลา 6 เดือน และหลังจากนั้นยังคงได้รับนมแม่ควบคู่ไปกับการให้อาหารตามวัยที่เหมาะสมสอดคล้องกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการตามวัยของทารกและเด็กเล็กอายุครบ 1 ปีเป็นอย่างน้อย สมาคมฯ เชื่อว่า นมแม่เป็นอาหารที่สำคัญ เหมาะสมและดีที่สุดในระยะเริ่มต้นของชีวิต และไม่มีอาหารอื่นใดทดแทนได้อย่างสมบูรณ์ เพราะนมแม่เป็นอาหารธรรมชาติที่ให้คุณค่าทั้งด้านโภชนาการและมีภูมิคุ้มกัน อีกทั้งยังปลอดภัย สะอาด และมีประโยชน์ต่อพัฒนาการที่ดีตามเกณฑ์ของทารก ทั่วโลกยอมรับว่าเด็กที่กินนมแม่จะมีพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคมและจิตใจดีกว่าเด็กที่ไม่ได้กินนมแม่ ขณะเดียวกันจะมีความเจ็บป่วยน้อยกว่าเด็กที่กินนมดัดแปลง อันจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี เติบโตสมวัย ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศต่อไป ดังนั้นจึงเป็นสิทธิของเด็กที่จะได้รับการปกป้องให้ได้รับนมแม่เพียงอย่างเดียวในช่วง 6 เดือนแรก ซึ่งเป็นหลักการที่สมาคมฯ สนับสนุนอย่างเต็มที่มาโดยตลอด

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีประโยชน์ต่อสุขภาพด้านร่างกาย และจิตใจของทั้งมารดาและทารก โดยประโยชน์สำหรับมารดา คือ การให้ลูกกินนมแม่แต่เพียงอย่างเดียว อาจจะทำให้การมีประจำเดือนช้าลง จึงมีส่วนในการช่วยคุมกำเนิด ช่วยลดความเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งเต้านมและมะเร็งรังไข่ ช่วยให้น้ำหนักของมารดา กลับคืนสู่สภาพก่อนตั้งครรภ์เร็วขึ้น และมีอัตราการเป็นโรคอ้วนน้อยกว่าด้วย²

- นโยบาย 10 ประการของ WHO/UNICEF ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้ประสบความสำเร็จ**
1. มีนโยบายการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นลายลักษณ์อักษรที่สื่อสารกับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขทุกคนได้เป็นประจำ
 2. ฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขทุกคนให้มีทักษะที่จะนำนโยบายนี้ไปปฏิบัติ
 3. ชี้แจงให้หญิงตั้งครรภ์ทุกคนทราบถึงประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
 4. ช่วยแม่เริ่มให้ลูกดูดนมภายในครึ่งชั่วโมงแรกหลังคลอด
 5. แสดงให้แม่รู้วิธีเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และวิธีทำให้น้ำนมยังคงมีปริมาณพอเพียง แม้ว่าแม่และลูกจะต้องแยกกัน
 6. อย่าให้อาหาร น้ำ หรือเครื่องดื่มอื่นแก่เด็กแรกคลอดนอกจากนมแม่ เว้นแต่จะมีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์
 7. ให้แม่และลูกอยู่ในห้องเดียวกันตลอด 24 ชั่วโมง
 8. สนับสนุนให้ลูกได้ดูดนมแม่ทุกครั้งที่ต้องการ
 9. อย่าให้ลูกดูดหัวนมยางและหัวนมปลอม (หรือหัวนมหลอก)
 10. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และส่งแม่ไปติดต่อกลุ่มดังกล่าว เมื่อออกจากโรงพยาบาลหรือคลินิก

สำหรับทารกนั้น น้ำนมจากมารดาที่มีสุขภาพดีในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของทารก มีส่วนช่วยให้เด็กมีสุขภาพดีตลอดชีวิต องค์การอนามัยโลกและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แนะนำให้ทารกดูดนมแม่ภายในครึ่งชั่วโมงแรกหลังคลอด³ เนื่องจากน้ำนมเหลือง หรือน้ำนมแรก (Colostrum) จากมารดาถือเป็นน้ำนมที่ดีที่สุดสำหรับทารก ซึ่งประกอบด้วยแอนติบอดี (Antibody) ที่จะช่วยปกป้องทารกจากการเจ็บป่วย⁴ เช่น โรคทางเดินอาหาร โรคทางเดินหายใจ และหูส่วนกลางอักเสบ ซึ่งเป็นสาเหตุของการเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตของเด็กทั่วโลก^{2,5}

ประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้ตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ได้สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทั่วโลก โดยแนะนำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละประเทศปฏิบัติตามนโยบาย 10 ประการในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้ประสบความสำเร็จ (Ten steps to successful breast-feeding)⁶ อนึ่ง สำหรับประเทศไทย กลุ่มงานอนามัยแม่และเด็ก สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้รับเอานโยบายนี้เพื่อนำมาส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ด้วยเช่นกัน

1. ทารกตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 เดือน

สมาคมฯ สนับสนุนนโยบายขององค์การอนามัยโลกในการส่งเสริมให้ทารกตั้งแต่แรกคลอดได้รับการเลี้ยงด้วยนมแม่ อย่างเดียว 6 เดือนโดยไม่ป้อนอาหารอื่นเลยแม้แต่ น้ำ และสมาคมฯ พร้อมที่จะทำงานร่วมกับภาครัฐ กรมอนามัย และภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือนแรกเป็นไปตามนโยบายขององค์การอนามัย

- สมาคมฯ สนับสนุน “นโยบาย 10 ประการในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้ประสบความสำเร็จ” ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขดังกล่าว และมุ่งมั่นในการร่วมมือกับภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ ในสังคมเพื่อยกระดับโภชนาการของเด็กให้ดีขึ้น ในขณะที่ความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่นั้นเป็นที่ตระหนักรับรู้และยอมรับอย่างไม่มีข้อโต้แย้ง
- จากการสำรวจสถานการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยกรมอนามัย ในปี พ.ศ. 2552 พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 16.3 ในปี พ.ศ. 2548 เป็น ร้อยละ 29.6⁷
- สมาคมฯ ตระหนักถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังน้อย 6 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อาชีพของมารดาทั้งก่อนและหลังการมีบุตรคนล่าสุด ภาวะผิดปกติหรืออาการแทรกซ้อนของเด็กขณะอยู่ในโรงพยาบาล ระยะเวลาที่คิดจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดา ความพึงพอใจของมารดาที่ได้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การได้รับการสนับสนุนจากสามี การปฏิบัติตามบันได 10 ขั้นสู่ความสำเร็จการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่มารดาได้รับจากสถานบริการ⁸

- สมาคมฯ ตระหนักว่า สาเหตุที่มารดาไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนครบ 6 เดือน ยังเกิดจาก แม่มีน้ำนมน้อย และต้องกลับไปทำงานหลังครบกำหนดคลอด 3 เดือน⁹
 - จากการสำรวจอนามัยการเจริญพันธุ์ พ.ศ. 2552 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในกลุ่มหญิงเคยสมรส อายุ 15 - 49 ปีที่มีบุตรคนสุดท้ายที่ยังมีชีวิตอยู่อายุต่ำกว่า 6 เดือน และไม่ให้นบุตรคนสุดท้ายดื่มนมแม่มีร้อยละ 16.0 ทั้งนี้ สาเหตุที่หญิงกลุ่มนี้ไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพราะไม่มีน้ำนมให้ลูกกิน (ร้อยละ 52.6) และแม่ต้องไปทำงาน (ร้อยละ 33.8) ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลก็มีเหตุผลเช่นเดียวกับภาพรวมของประเทศ แต่สำหรับแม่ที่ทำงานในเขตเทศบาลมีสาเหตุจากแม่ต้องไปทำงานในสัดส่วนที่มากกว่าแม่ไม่มีน้ำนมให้ลูกกินเกือบ 2 เท่า (ร้อยละ 49.2 และ 27.5 ตามลำดับ)
- สมาคมฯ ตระหนักดีว่า มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อให้มารดาไม่สามารถให้นมลูกได้อย่างเดียวได้เป็นเวลา 6 เดือน ซึ่งจากงานศึกษาหลายฉบับได้ชี้ให้เห็นว่า มารดาส่วนใหญ่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ตั้งแต่แรกเกิด แต่มีแนวโน้มลดลงตามระยะเวลา โดยมีปัจจัยที่สำคัญได้แก่
 1. วิถีชีวิตและความจำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคมและการประกอบอาชีพในปัจจุบัน ทำให้มารดาต้องกลับไปทำงานประจำภายหลังการคลอด 3 เดือน จากการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อย 4 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉลี่ยอาชีพที่มีโอกาสที่จะไม่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่และเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่ครบ 4 เดือน คือ อาชีพรับราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจ รับจ้างทั่วไป ทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ประมง ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องไปทำงานนอกร้าน และด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว จากการวิจัยจึงพบว่ามารดาที่ไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนครบ 4 เดือน และมารดาที่ไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้เลยมีจำนวนมากถึงร้อยละ 86.2

ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม	เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว			P-Value
	ครบ 4 เดือน	ไม่ครบ 4 เดือน	ไม่ได้นมแม่	
อาชีพของมารดาหลังมีบุตรคนล่าสุด				
• แม่บ้าน	10.4	64.3	20.3	
• ทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ประมง	18.2	64.8	17.0	
• รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	7.2	68.0	24.8	
• ค้าขายอยู่ในบ้านตัวเอง/ธุรกิจ	12.5	66.5	21.0	
• รับจ้างทั่วไป	10.3	73.4	16.3	
N=1506	13.8	66.5	19.7	*0.035

ที่มา: รายงานการวิจัย อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อย 4 เดือน

2. สภาพทางร่างกายหรือปัญหาสุขภาพอนามัยหลังคลอดของมารดา ตลอดจนอายุของมารดาซึ่งมีผลต่อความสามารถในการเผาผลาญอาหารเพื่อการผลิตนมแม่ หรือมารดาที่มีสุขภาพไม่แข็งแรงจึงมีปริมาณน้ำมน้อย และมีสารอาหารไม่เพียงพอสำหรับการเจริญเติบโตตามวัยของทารกทั้งร่างกายและสมองอย่างเต็มศักยภาพ
 3. การขาดการสนับสนุนที่เพียงพอเพื่อการให้นมลูกได้อย่างต่อเนื่อง เช่นสถานที่หรือมุมสำหรับการให้นมแม่ในสถานประกอบกิจการ เป็นต้น
 4. มารดามีโรคเรื้อรัง หรือเป็นโรคติดต่อร้ายแรง รวมทั้งการที่มารดาได้รับการรักษาโรคบางชนิด ทำให้ไม่สามารถให้นมลูกได้
 5. ปัจจัยอื่นอีกหลายประการ เช่น ความยากจน การขาดการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางสังคมอื่นๆ ที่ทำให้มารดาไม่มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ทางโภชนาการที่เหมาะสมนำไปสู่ภาวะทุพโภชนาการในเด็ก¹⁰ ทำให้มารดาใช้อาหารอื่นที่ไม่เหมาะสมเพื่อทดแทนนมแม่ เช่น น้ำผลไม้ ข้าวเหนียว น้ำข้าว
- สืบเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการดังกล่าวข้างต้น สมาคมฯ เชื่อว่า นมดัดแปลงสำหรับทารกตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 เดือน ควรใช้ในกรณีที่มารดาไม่สามารถให้นมบุตรได้เท่านั้น โดยมารดาที่ไม่สามารถให้นมบุตรได้และมีความจำเป็นต้องพึ่งนมดัดแปลงสำหรับทารก ควรได้รับคำแนะนำจากแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้แพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ ได้รับข้อมูลนมดัดแปลงสำหรับทารกที่ถูกต้องสมบูรณ์ รวมถึงวิธีการเตรียมส่วนผสมที่ถูกต้อง เพื่อแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์เหล่านี้ จะสามารถทำหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญ และประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และทางเลือกเหมาะสมในกรณีที่มารดาไม่สามารถให้นมลูกได้เนื่องจากปัจจัยและความจำเป็นต่างๆ เพื่อให้ทารกได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาการของเด็กขณะเดียวกัน มารดาจะได้รับทราบถึงวิธีจัดเตรียมนมดัดแปลงที่ถูกต้องและปลอดภัย
 - สมาคมฯ เชื่อว่า มารดาที่ไม่สามารถให้นมบุตรได้ และมีความจำเป็นต้องใช้นมดัดแปลงสำหรับทารก ควรได้รับโอกาสในการเลือกตัดสินใจให้โภชนาการที่ดีที่สุดแก่ลูกของตนตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม โดยอยู่บนพื้นฐานของการได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์

2. ทารกอายุ 6 เดือนเป็นต้นไป

สมาคมฯ ส่งเสริมให้ทารกที่มีอายุตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป ได้รับนมแม่และอาหารเหมาะสมตามวัยที่ปลอดภัย และมีคุณค่าอย่างเพียงพอ เพื่อเพิ่มโอกาสและช่วงเวลาที่ได้รับนมแม่ให้ได้มากและนานที่สุด

- สมาคมฯ ตระหนักว่า ในช่วงอายุ 6 เดือนแรก ทารกจำเป็นต้องได้รับนมแม่เพียงอย่างเดียวจากมารดาที่มีสุขภาพดีเพื่อได้รับสารอาหารที่เพียงพอ หรืออาจได้รับนมดัดแปลงสำหรับทารกในกรณีที่ไม่สามารถให้นมแม่ได้ ถ้าแม่มีสุขภาพดีและสามารถให้นมแม่แก่ลูกได้อย่างเต็มที่ และทารกเติบโตได้ตามเกณฑ์ นมแม่อย่างเดียวจะเพียงพอต่อการเติบโตของลูกจนถึงอายุประมาณ 6 เดือน หลังจากนั้น ทารกจำเป็นต้องได้รับพลังงานและสารอาหารบางชนิดเพิ่มเติมจากอาหารตามวัยสำหรับทารก เช่น โปรตีน เหล็ก แคลเซียม สังกะสี ไอโอดีน วิตามินเอ เป็นต้น เพื่อให้เจริญเติบโตตามวัยทั้งร่างกายและสมองอย่างเต็มศักยภาพ¹²
- สมาคมฯ ตระหนักว่า ความต้องการพลังงานของทารกเพิ่มขึ้นตามวัย โดยในช่วงอายุ 0-5 เดือน นำนมแม่จะให้พลังงานเพียงพอต่อความต้องการของทารก กล่าวคือประมาณ 512-575 กิโลแคลอรี (สำหรับมารดาที่มีน้ำหนักปริมาณมาก) และพลังงานที่มีอยู่ในนมแม่จะลดน้อยลงขณะที่ทารกต้องการพลังงานมากขึ้นตามช่วงอายุ⁹
- สมาคมฯ ตระหนักดีว่า การที่ทารกไม่ได้รับสารอาหารที่เหมาะสมกับความต้องการในแต่ละช่วงอายุ ทำให้ทารกได้รับพลังงานและสารอาหารไม่ครบถ้วนหรือมากเกินไปเกินความต้องการซึ่งจะก่อให้เกิดภาวะทุพโภชนาการเจ็บป่วย หรือแม้กระทั่งเสียชีวิต รวมทั้งอาจก่อปัญหาเรื้อรังที่จะส่งผลทำให้เด็กเจริญเติบโตได้ไม่ตรงตามเกณฑ์ หรือเกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาในวัยเด็กโต ผู้ใหญ่ และผู้สูงวัย จนเกิดเป็นปัญหาทางสุขภาพโดยในภาพรวม จึงสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ไขอย่างเป็นระบบตั้งแต่แรกเกิด

ข้อเสนอของสมาคมฯ

เพื่อส่งเสริมให้ทารกในทุกช่วงวัยได้รับโภชนาการที่ดีและเหมาะสม สอดคล้องกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการทั้งร่างกายและสมองอย่างเต็มศักยภาพ สมาคมฯ จึงขอเสนอแนวทาง คือ ควรจำกัดขอบเขตของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการตลาดอาหารสำหรับทารกและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องไว้สำหรับทารกตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 12 เดือนเท่านั้น โดยไม่รวมถึงอาหารเสริมตามวัยที่ไม่ต้องใช้ช้อนชาม สำหรับทารกและเด็กเล็กอายุ 6 เดือนขึ้นไป¹¹ เพื่อให้สอดคล้องกับคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก

ทั้งนี้ อาหารเสริมตามวัย หรือ Complementary Food หมายความว่า “อาหารใดๆ ที่ได้รับการผลิตหรือจัดเตรียมขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อเสริมนมแม่หรือนมผสม เมื่อทารกมีอายุถึงวัยเริ่มหย่านม คือ 6 เดือนขึ้นซึ่งเป็นช่วงที่จะได้รับสารอาหารไม่เพียงพอต่อความต้องการด้านโภชนาการหากได้รับนมแม่แต่เพียงอย่างเดียว อาหารดังกล่าวอาจเรียกว่า “อาหารเสริมทารกวัยหย่านม” หรือ “อาหารเสริมนอกเหนือจากนมแม่”¹²

การนำเสนอข้อมูล

การส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสินค้า ผลิตภัณฑ์ของผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จำหน่าย นับเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่มีคุณค่า ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ตามสิทธิที่พึงได้รับ เพื่อสามารถตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ได้ถูกต้องและเหมาะสม

สมาคมฯ เห็นด้วยกับแนวทางขององค์การอนามัยโลกที่เปิดโอกาสให้ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จำหน่ายสามารถนำเสนอข้อมูล ข่าวสาร และให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และสารอาหารที่เป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์แก่แพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ โดยมุ่งเน้นการนำเสนอข้อมูลทางวิชาการที่เป็นข้อเท็จจริงและมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ สนับสนุนความปลอดภัยและประสิทธิภาพ¹²

สำหรับผลิตภัณฑ์สำหรับทารกที่มีอายุมากกว่า 12 เดือนไปแล้ว เช่น นมดัดแปลงสูตรต่อเนื่องสำหรับทารก และเด็กเล็ก อาหารเสริมตามวัยสำหรับทารก นมผงปรุงแต่ง และนมยูเอชที สมาคมฯ มีความเห็นว่าภาครัฐและภาคีเครือข่ายต่างๆ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จำหน่าย ได้มีโอกาสเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์แก่บุคคลทั่วไปได้

สมาคมฯ จะร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้กระทรวงสาธารณสุขในการจัดทำรายการสารอาหารที่จำเป็นต่อความต้องการของทารกและเด็กเล็ก พร้อมทั้งกำหนดข้อความเกี่ยวกับคุณสมบัติและสรรพคุณของสารอาหารเหล่านั้นไว้โดยเฉพาะ โดยที่ข้อมูลเหล่านั้นจะต้องมีหลักฐานทางวิชาการสนับสนุนอย่างชัดเจน ซึ่งผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จำหน่ายสามารถนำข้อความของกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าวไปเผยแพร่ได้โดยไม่ผิดกฎหมายหรือหลักเกณฑ์ต่างๆ และไม่เป็นการอวดอ้างสรรพคุณเกินจริง

การมีส่วนร่วมของสมาคมฯ กับภาครัฐและภาคีเครือข่ายต่างๆ

สมาคมฯ เชื่อว่านมแม่เป็นอาหารที่ดีที่สุดสำหรับทารกเนื่องจากอุดมไปด้วยพลังงานและสารอาหารต่างๆ ที่สำคัญต่อสุขภาพและการเจริญเติบโตของทารก และสมาคมฯ ต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการที่จะทำงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายต่างๆ ในรูปแบบของการประชุม สัมมนาทางวิชาการ การระดมความคิด การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ตามนโยบาย 10 ประการของกรมอนามัย และกิจกรรมอื่นๆ ที่เชื่อมโยงกับการส่งเสริมโภชนาการของทารกเพื่อโภชนาการที่ดีขึ้นของเด็กไทย

สมาคมฯ มุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจด้วยหลักธรรมาภิบาลและยึดมั่นในการประกอบธุรกิจให้เป็นไปตามข้อกำหนดขององค์การอนามัยโลก โดยได้จัดทำระบบการกำกับดูแลตนเอง เกี่ยวกับการทำกิจกรรมส่งเสริมการตลาดของบริษัทสมาชิกสมาคมฯ ด้วยความสมัครใจ (self-regulation) ซึ่งประกอบด้วยการเฝ้าระวัง ตรวจสอบและตัดเตือนซึ่ง

กันและกัน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การทำกิจกรรมส่งเสริมการตลาดรวมถึงการให้ความรู้แก่แพทย์ บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และสอดคล้องกับข้อกำหนดตามมาตรฐานสากลและนโยบายขององค์การอนามัยโลก และหลักเกณฑ์ว่าด้วยการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็กและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2551 ของกระทรวงสาธารณสุข ในการนี้ สมาคมฯ มีเจตนารมณ์ที่แน่วแน่ในการพัฒนาและปรับปรุงกลไกการกำกับดูแลตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการเฝ้าระวัง และการตรวจสอบเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยสมาคมฯ เต็มใจที่จะร่วมมือกับภาครัฐในการกำกับดูแลผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จำหน่ายอาหารสำหรับทารกและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามแนวทางขององค์การอนามัยโลก

จากการที่ภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดโภชนาการที่ดีสำหรับทารกและเด็กเล็ก สมาคมฯ มุ่งมั่นที่จะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐดังนี้

1. จัดทำโครงการและกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนการเลี้ยงทารกด้วยนมแม่แต่เพียงอย่างเดียว ในช่วง 6 เดือนแรก และการให้อาหารอื่นที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่เพียงพอและปลอดภัยร่วมกับการให้นมแม่ตั้งแต่อายุ 6 เดือนเป็นต้นไป
2. ร่วมกับภาครัฐในการร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการตลาดอาหารสำหรับทารกและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ โดยมีขอบเขตสำหรับทารกตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 12 เดือน
3. ร่วมมือกับภาครัฐและให้ความรู้แก่แพทย์ บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข เกี่ยวกับการใช้นมผงอย่างถูกต้องและเหมาะสมเมื่อจำเป็น บนรากฐานของข้อมูลที่เพียงพอ และร่วมมือกับภาครัฐสร้างความมั่นใจในการให้ข้อมูลที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงเกี่ยวกับการให้อาหารทดแทนนมแม่กับทารกและเด็กเล็กแก่ครอบครัวและผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องของโภชนาการสำหรับทารกและเด็กเล็ก

ข้อมูลอ้างอิง

- ¹ World Health Organization. The optimal duration of exclusive breastfeeding. Report of an Expert Consultation. Geneva, 2001.
- ² Keetacha. 27 กันยายน 2554 **สิบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2555 จาก http://www.thaihealth.or.th/world-healthy/global_health/24620.
- ³ World Health Organization. Towards Healthier Mothers, Children and Families. Manila, 2002.
- ⁴ World Health Organization. Nutrition – First Food First. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2555 จาก http://www.who.int/nutrition/topics/world_breastfeeding_week/en/
- ⁵ American Academy of Pediatrics. Policy Statement – Organizational Principles to Guide and Define the Child Health Care System and/or Improve the Health of All Children. Section on Breastfeeding – Breastfeeding and the Use of Human Milk. Pediatrics 115(2005) : 496-506.
- ⁶ World Health Organization. Infant and young child feeding. Model Chapter for textbooks for medical students and allied health professionals. 2009.
- ⁷ กลุ่มสื่อสารองค์กร สำนักงานเลขาธิการกรมอนามัย. 23 มิถุนายน 2554. **“พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ฯ ทรงเปิดการประชุมวิชาการนมแม่แห่งชาติ ครั้งที่ 3.”** ข่าวกรมอนามัย สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2555 จาก http://www.anamai.moph.go.th/ewtadmin/ewt/anamai_web/ewt_news.php?nid=2847&filename=index
- ⁸ จินตนา พัฒนพงศ์ธร และ ศันสนีย์ เจตน์ประยูกต์. กรกฎาคม 2547. **“รายงานวิจัยเรื่อง อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยอย่างน้อย 4 เดือน”**. หน้า 4. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- ⁹ TNS. 2010. Child and Infant Nutrition in Asia Pacific: China, Thailand, Vietnam, Malaysia, Indonesia and the Philippines, 35.
- ¹⁰ World Health Organization. International Code of Marketing of Breast-Milk Substitutes. Geneva. 1981.
- ¹¹ World Health Organization. International Code of Marketing of Breast Milk Substitutes. Frequently Asked and Questions. version 2008: 3
- ¹² World Health Organization. Exclusive Breastfeeding. http://www.who.int/nutrition/topics/exclusive_breastfeeding/en/